

Ret der blive Tale, ikke har nogen Fordel af Foretagendet, ja maaske endog saa ligefrem kan have Tab deraf, kunde det ved første Betragtning synes, som om der ikke burde være Tale om at anvende Tvang og Expropriation. Jeg tror alligevel, at det, naar man gjenneaar de enkelte Paragrafer, vil vise sig, at den Betænktilighed, man kunde nære, vil forsvinde, saaledes som disses Indhold er. Jeg skal nævne nogle Exempler paa de vigtigste Tilfælde i saa Henseende. Der er § 71. I denne er der givet Ret til, at et Stemmeværk af Hensyn til et Vandingsanlæg maa støttes til fremmed Grund paa begge Sider; efter den gjældende Lovgivning kan man i lignende Tilfælde støtte Stemmeværket til sin Gjenbøjs Grund. Lovudkastet har altsaa her gjort en Ubvidelse af den gjældende Ret, og det er i Motiverne klart oplyst, at det oftere vil vise sig at være en ligefrem Nødvendighed, at man giver denne videre gaaende Ret. I § 72 er der givet Ret til at værfsette et Vandingsanlæg med Hovedkanal over en anden Mand's Grund, og det uafhængig af, om den anden Mand ogsaa virkelig har Fordel af Anlægget. En Bestemmelse som denne har man fannet i den gjældende Lovgivning, idet Landvæsenskommissionerne stundom have været i Tvivl om, hvilken Afgjørelse man i disse Tilfælde skulde træffe. Jeg anser denne Bestemmelse for meget heldig, og den er jo heller ikke aldeles fremmed for den gjældende Lovgivning, idet vi have et Analogon i Anordningen af 1846 § 67, rigtignok for et specielt Tilfælde, hvor En eller Flere efter Overenskomst have erhvervet Afgang til at benytte Vandet i et Løb til sine Jorders Forbedring, og hvor han, hvis det gjøres nødvendigt, kan gjøre en Opstemning eller Gjennebygning over anden Mand's Grund. I § 73 omtales de Tilfælde, hvor en Opstemning, som er nødvendig for et Vandingsanlæg, endog kan medføre Stade paa anden Mand's Jord, og hvor han dog maa finde sig i Anlægget, uden at der ved samme tilføres ham en Fordel i nogen anden Retning. Men heller ikke her er der etableret noget helt nyt Princip. Ganske vist bestemmer Anordningen af 1846, at der ved Anlægene ikke maa ske nogen Overvømmelse eller anden Slags Beskadigelse paa anden Mand's Eiendom, men i den senere Lov af 17de Januar 1859 § 14 er der forudsat, at Landvæsenskommissionen trods de omtalte Indsigelser efter Anordningen af 1846 kan afgive en Kendelse, der gaar ud paa at bestemme Benyttelsens Omfang og den mulige Stadeserstatning. I § 67, tredje Stykke, er der givet en bestyrtende Bestemmelse for Møller, Vandværker og Fissergaarde lige over for Vandanlæg, medens derimod disse efter § 74 kunne fremmes trods Indsigelser fra Mølleleieren, begrundet paa hans Paastand om Retten til Vandmassen, hvoraf han formener, at en Del vil gaa tabt ved Vandingsanlægget. Efter Paragrafens Indhold

kan Vandingsanlægget imidlertid fremmes, naar Landvæsenskommissionen kommer til det Resultat, at Tabet af denne Vandmasse ikke vil være til nogen Hindrer for Møllernes Bedrifts Fortsættelse; skjønner samme derimod, at dette vil være Tilfældet, kan Vandingsanlægget ikke fremmes. — Der er ganske vist en ny Regel; thi efter den bestaaende Lovgivning kan man heller ikke i det første Tilfælde, jeg omtalte, hvor Vandmassens Berøvelse ikke er til nogen Hindrer for Møllens Bestaaen, gaa Møllernes Protest imod. Jeg tror imidlertid, saaledes som det ogsaa er omtalt i Motiverne, at det er overmaade rigtigt, at denne Bestemmelse er indført; thi det viser sig saare ofte ved de fleste store Vandløb, hvor der kan være Tale om Engvandingsanlæg, at der er en eller anden Møller, som, naar han vil forlange en ubestaaende Ret til den hele Vandmasse, da vil kunne forhindre et saadant. Jeg tror ikke, at Vandværkets Eiers Ret bliver traadt for nær, naar man ikke gaar videre end til, hvad Lovudkastet har bestemt. § 53 omhandler Søer. Med Hensyn til disse skjæles mellem private og offentlige Søer. Hvad de private angaar, kan der ikke finde nogen Udtørring Sted af dem, med mindre samtlige Lodsseiere derom ere enige. En enkelt Lodsseier kan altsaa modsætte sig Udtørringen; dette anser jeg ogsaa for rigtigt. Med Hensyn til Søer, der sættes under offentligt Tilsyn, skal jeg ikke negte, at der ved Lovudkastets Bestemmelser maaske kunde reise sig Betænktiligheder angaaende den Ret, som er givet en Kommunalbestyrelse til at sætte en Sø under offentligt Tilsyn, som hidtil har været Lodsseierens private Eiendom. Muligt, at der kan ske nogle mere betryggende Forandringer i Lovudkastet. Men paa den anden Side tror jeg, at Bestemmelsen er nødvendig, da ellers Hovedstøtemedet med Loven, en bedre Vandafledning af Vandløb, ofte ikke vil kunne finde Sted, eftersom det i mange Tilfælde vil bero paa hele Vandstanden i Søen, hvorvidt et Vandløbs Regulering vil kunne finde Sted. Dernæst maa mindes, at efter § 52 er det kun i de Tilfælde, hvor der er et Vandløb, der har Afløb fra Søer, at disse Søer kunne sættes under offentligt Tilsyn, og der er tillige foretrukket de Regler, der i saa Henseende skulle følges af Landvæsenskommissionen osv, saa at man maa forvente, at ikke den Enkeltes Ret vil kunne være prisgivet. Jeg tror, at det efter de Exempler, jeg her har nævnt, vistnok maa indrømmes, at der er fuld Anledning til at tage under nøie Overveelse her i Thinget det vigtige Spørgsmaal om den Enkeltes Ret lige overfor Andres Interesser; men jeg tror, at Resultatet, hvortil Lovudkastet er kommet i de enkelte Tilfælde, i det Væsentlige er rigtigt. Jeg skal blot til Slutning tillade mig at fremhæve nogle enkelte af de vigtigste nye Bestemmelser, der ere foreslaaede. Der er saaledes i § 3 den nye Bestemmelse, at et Sogneraad kan tvinges af et Amts-